

ТҰРАДЖ- ҚАЗАЛЫ

№28
(2303)
Сәрсенбі
23 сәуір
2025 жыл

Газет
2003 жылдың
5 қаңтарынан
шығады

Аймақтық
ақпараттық-
танымдық
басылым

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ГАЗЕТ

ҚАЗАЛЫДАҒЫ «ҚАРЛАҢ» КӨПІРІНІҢ ҚҰРЫЛЫСЫ ҚАЙТА БАСТАЛДЫ

2022 жылы Қазалы ауданындағы аудандық маңызы бар «Қазалы-Қожабақы-Бозкөл-Кәукей» автомобиль жолының 16 шақырымдағы «Қарлаң» учаскесінен темір бетонды көпір құрылысы басталған болатын. Алайда мердігер мекеме «СтандартОйлКзо» ЖШС-інің жауапсыздығы салдарынан көпір құрылысы тоқтады.

Мердігер мекеме өзіне жүктелген міндеттемелерін толық орындамау салдарынан өткен жылы сот процестері жүргізіліп, келісім шарт біржақты бұзылды. Сондай-ақ, көпір құрылысы жұмыстарын аяқтау үшін қайта мемлекеттік сатып алу конкурсы жарияланып,

жеңімпаз болып «НұрлыТау ЛТД» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі анықталды.

Бүгінгі таңда облыс әкімнің

қолдауымен көпір құрылысы қайта басталып, жаңа мердігер мекеме тиісті жұмыстарды атқаруда. Осыған орай, аудан

әкімі Мейрамбек Шермағанбет «Қарлаң» учаскесіне барып, мердігер мекеменің жауапты өкілімен кездесті. Аудан басшысы Сырдария өзенінің арғы бетіндегі тұрғындар үшін бұл көпірдің маңыздылығы жоғары екенін айтып, құрылысшыларға ең бірінші кезекте құрылыстың сапасы мен мерзімінде аяқталуы керектігін жеткізді.

Айта кетейік, «Қарлаң» көпірінің құрылысы тезірек аяқталса «Өркендеу», «Бірлік», «Қожабақы», «Аранды», «Бозкөл», «Тасөткел», «Лақалы», «Ажар», «Тасарық» және «Кәукей» елді мекеніндегі 12 мыңға жуық халықтың алыс-берісі артып, жол қатынасы жақсара түспек.

АУДАН ӘКІМІ ТҰРҒЫНДАРДЫ ЖЕКЕ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ҚАБЫЛДАДЫ

Аудан әкімі Мейрамбек Шермағанбет сәйкес тұлғаларды жеке кезектілікке мәселелері бойынша қабылдап,

олардың ұсыныс-пікірлерін тыңдады. Қабылдауға келген тұрғындар аудан әкіміне өтініштіліктерін жеке-жеке жеткізіп, мәселелерінің оң шешімін табуына ықпал жасауды сұрады.

Тұрғындардың басым көпшілігі тұрғын үй мен жер кезегі және тұрақты жұмыспен қоғамдық жұмысқа тұру мәселелерін көтерді. Сондай-ақ, Әйтеке би кентінің бірқатар көшелеріне жарық орнату, жол кедергілер салу мен әлеуметтік көмек сұраған азаматтарды болды.

Аудан әкімі әрбір тұрғынның мәселесін жіті тыңдап, тиісінше түсініктеме берді. Сондай-ақ,

көтерілген мәселелерді зерттеп, заңдылыққа сәйкес шешу жолдарын қарастыру жөнінде жауапты сала басшыларына нақты тапсырма жүктеді. Ал көше жарықшамы, жол кедергілерін орнату сынды басқада мәселелер бойынша аудан басшысы сол аймақтарға өзі барып көретіндігін айтты.

Қабылдау барысында жұмыссыздық мәселесін көтерген тұрғындарға, аудан бойынша қазіргі таңдағы бос жұмыс орындарын ұсына отырып, мамандықтарына сәйкес сұраныс болған жағдайда тиісті жұмыс орындарына кезектілікпен жіберілетіндігі түсіндірілді.

ҚАЗАЛЫДА «ТАЗА ҚАЗАҚСТАН» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ АКЦИЯСЫ АЯСЫНДА СЕНБІЛІК ЖҰМЫСТАРЫ ҚАРҚЫНДЫ ЖҮРГІЗІЛДІ

Қазалы ауданында Республикалық «Таза Қазақстан» экологиялық акциясы аясында сенбілік жұмыстары ұйымдастырылып, қазалылықтар туған жердің тазалығына белсене атсалысты.

Тазалық жұмыстары алдымен ауданның барлық аумағында көркейту-көгалдандыру мақсатында ағаш көшеттерін отырғызу шараларымен басталды. «Қазалы Абаттандыру» мекемесі мен бірқатар мекеме, ұжымдар Әйтеке би кентінің кіреберіс аумағына екі мың түп ағаш көшеттерін отырғызды.

Сенбілік жұмыстарын аудан әкімі Мейрамбек Шермағанбет аралап көріп, 7 аймақ бойынша жүргізіліп жатқан тазалық жұмыстарына қатысты жауапты азаматтарға бірқатар тапсырмалар берді.

Экологиялық акция аясында өткен тазалық жұмыстары барысында барлық елді мекендер бойынша 22,4 шақырым аяқ су арықтары тазартылды. Сондай-ақ, игі іске 2035 адам мен 13 техника жұмылдырылып, 29,4 тонна қоқыс арнайы орынға шығарылды.

Қазалы ауданы әкімдігінің баспасөз қызметі

ПАРТИЯ ӨКІЛДЕРІ АУЫЗ СУ САПАСЫНА МОНИТОРИНГ ЖҮРГІЗДІ

«АМНАТ» партиясының Сайлауалды бағдарламасында қалалық және ауылдық елді мекен тұрғындарын сапалы, таза ауыз сумен қамтамасыз етуге басымдық берілген.

Аталған бағыттың ауданда орындалу барысын зерделеу мақсатында, аудандық партия филиалы жанындағы Партиялық бақылау комиссиясының төрағасы, аудандық мәслихаттың депутаты Әділбек Сарабеков, комиссия мүшесі, аудандық мәслихаттың депутаты Күншығар Әбілов және партия филиалының сарапшысы Алтынай Кенжалиева тиісті сала мамандарымен бірге Әйтеке би кентіндегі ауыз су жеткізуге арналған насос стан-

цияларына барып, жұмыс барысын көрді.

Мониторинг барысында Әділбек Сербайұлы нысандардың техникалық

жағдайына, жөндеу сапасына ерекше назар аударып, сала мамандарынан станциялардың қуаттылығы туралы сұрады. Ал, Күншығар Әбілұлы ауыз судың

санитарлық жағдайына, тұрғындар денсаулығына әсеріне қатысты сұрақтар қойып, су сапасының зертханалық тексерістен өту барысына тоқталды.

Өз кезегінде мамандар екі насос станциясының да қалыпты режимде жұмыс істеп тұрғанын, ауыз су үздіксіз беріліп, тұрғындарды таза және қауіпсіз сумен қамтуда ешқандай кідіріс жоқ екені атап өтті.

Айта кетейік, бүгінде «Сарыбұлақ», «Шәкен», «Шилі» және Шитүбек елді мекендерін ауыз сумен қамтамасыз ету жобалары бойынша тиісті қаржылары бөлініп, мердігер мекемелермен келісімшарт жасалып, құрылыс жұмыстары басталды.

БАЛА ТӘРБИЕСІ БАСТЫ МІНДЕТ

Қазір қоғамның алдында тұрған басты мәселелердің бірі –кәмелетке толмаған жасөспірімдер арасындағы қылмыстың, құқықбұзушылықтың өсуіне жол бермеу, оның алдын алу.

Статистикаға жүгінсек, қоғамдық тәртіпті бұзатын, құқықбұзушылықты, қылмысты жасайтын, сондай-ақ ішкі істер бөлімдерінде есепте тұрған жасөспірім балалардың басым бөлігі жайсыз отбасылардан шыққан.

Кейбір ата-аналар өз баласының тағдырына алаңдамайды. Олардың үйден және мектептен тыс бос уақыттарында немен айналысып жүргенін бақыламайды, қадағаламайды. Ата-ана мен оқу орындары тарапынан тиісті бақылаудың болмауы да құқық бұзушылыққа, қылмысқа итермелейтін

фактор. Жасөспірім құқық бұзушылықпен қылмысты ішімдік, есірткі, психотроптық заттардың әсерінен жасайтыны құпия емес.

Мәселен, түнгі ойын-сауық орындарында жасөспірімдер алкогольдік ішімдіктің неше түрлісін ішіп, есірткі, психотроптық заттарды қолданып құқықбұзушылыққа, қылмысқа баратын жағдайлар жиі кездеседі. Өйткені ішімдік пен есірткі оларды қылмыс жасауға итермелейді, ықпал етеді. Елімізде кәмелетке толмаған жасөспірімнің ата-ана бақылауынсыз түнгі уақытта тұрғын жайдан тыс жерде жүруінің өзі әкімшілік құқық бұзушылыққа жатады. Ол үшін тіпті әкімшілік жаза да қарастырылған. Мәселен, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің 442-бабына сәйкес, кәмелетке

толмағандардың түнгі уақытта заңды өкілдерінсіз сағат 22-ден таңғы 6-ға дейін ойын-сауық мекемелерінде болуы заңды өкілдеріне үш айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салуға сағат 23-тен таңғы 6-ға дейін болуы ескерту жасауға әкеп соғады. Осы көрсетілген әкімшілік жаза қолданылғаннан кейін бір жыл ішінде қайталанып жасалса, жеті айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде айыппұл салынады.

Алайда, бұл ережелерді жасөспірімдердің барлығы бірдей сақтай бермейді. Ата-ана бақыламағандықтан тұрғын жайдан тыс жерге кетіп, құқықбұзушылықтар мен қылмысқа барады. Тәжірибе көрсеткендей, кәмелетке толмаған кейбір жастар мұның соңы неге әкеліп соғатынына аса мән бере қоймайды, түсінбейді,

жеткілікті ұқпайды.

Сол себепті ата-ана балаларына дұрыс тәрбие беруі, жүріс-тұрысын күнделікті бақылауы, жасөспіріммен жақын және ашық сөйлесіп, оның айналасындағы достары мен таныстары туралы хабардар болуы қажет. «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім-адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі» деп Әбу Насыр Әл-Фараби бабамыз айтқандай, бала тәрбиесіне қоғам болып көңіл аудару қажет. Жасөспірімдерге заң туралы ұғындыру да басты міндет.

Махаббат БЕГАЛИЕВА,
Қазалы ауданы
Полиция бөлімі
Жергілікті полиция
қызметі бөлімшесінің
Ювеналды полиция
тобының аға инспекторы,
полиция майоры

ОТБАСЫ-ТҰРМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР: ӘЛЕУМЕТТІК МӘСЕЛЕЛЕР МЕН ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІК

Қоғамның тұрақтылығы мен дамуы тікелей отбасының беріктігіне байланысты. Алайда қазіргі таңда отбасы институтына қауіп төндіретін өзекті мәселелердің бірі — отбасы-тұрмыстық құқық бұзушылықтар. Бұл — тек жеке отбасы мүшелерінің арасындағы жанжал емес, тұтас қоғамның денсаулығына нұқсан келтіретін әлеуметтік проблема.

Отбасы-тұрмыстық құқық бұзушылықтарға отбасындағы физикалық, психологиялық, экономикалық және жыныстық зорлық-зомбылықтың барлық түрлері жатады. Мұндай әрекеттер көбінесе әйелдер мен

балаларға бағытталып, олардың денсаулығына, өмір сүру сапасына және дамуына кері әсер етеді.

Қазақстан Республикасының заңнамасында отбасы-тұрмыстық қатынастар аясындағы құқық бұзушылықтарға қарсы бірқатар құқықтық нормалар көзделген. Атап айтқанда:

“Тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу туралы” ҚР Заңы қабылданған;

Қылмыстық кодексте және Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы кодексте нақты жауапкершілік түрлері белгіленген;

Қорғау нұсқамасы, ар-

найы шектеу шаралары сияқты тетіктер қарастырылған.

Сонымен қатар, жәбірленушілерге психологиялық және құқықтық көмек көрсету орталықтары, сенім телефондары және тұрмыстық зорлықтан қорғану орындары жұмыс істейді.

Мәселені тек жазалау арқылы емес, алдын алу шаралары арқылы шешу маңызды. Бұл бағытта мыналарға көңіл бөлінуі тиіс:

Отбасылық тәрбиені нығайту; Қоғамдық санада зорлық-зомбылыққа мүлдем төзбеушілік қағидатын қалыптастыру;

Мектептер мен ЖОО-ларда құқықтық және психологиялық

сауаттылықты арттыру;

БАҚ пен әлеуметтік желілерде ақпараттық-насихат жұмыстарын күшейту.

Отбасы-тұрмыстық құқық бұзушылықтар — бұл тек құқықтық мәселе ғана емес, бұл — қоғамның моральдық, рухани және әлеуметтік саулығының көрсеткіші. Сондықтан оған қарсы күресу — тек мемлекеттік органдардың емес, әр азаматтың, әр отбасының, бүкіл қоғамның ортақ борышы.

Жадыра БЕРЖАН,
Қазалы аудандық
сотының бас маман-
сот отырысының
хатшысы

АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫНЫҢ 180 ЖЫЛДЫҒЫ – РУХАНИ ЖАҢҒЫРУДЫҢ МАҢЫЗДЫ БЕЛЕСІ

2025 жылы қазақ халқының ұлы ақыны, ағартушы, ойшыл және философ Абай Құнанбайұлының туғанына 180 жыл толып отыр. Бұл айтулы дата – еліміздің рухани дамуы мен мәдени мұрасын ұлықтау тұрғысынан аса маңызды.

Абай Құнанбайұлының шығармашылығы – қазақ халқының әдеби, мәдени, философиялық ой-санасының жаңа кезеңге көтерілуінің бастамасы болды. Ол өзінің өлеңдері, қара сөздері және аудармалары арқылы халықты білімге, ғылымға, еңбекқорлыққа, әділдік пен адамгершілікке үндеді. Оның еңбектерінде ұлттың болмысы, қоғамның кемшіліктері мен болашағы туралы терең ойлар көрініс тапқан.

Абайдың қара сөздері – қазақ халқының рухани тәрбиесінде ерекше орын алады. Ол өз еңбектерінде адам мен қоғам, мораль, білім, сенім мәселелерін терең талдады. Абайдың «толық адам» тұжырымдамасы қазіргі Қазақстан қоғамының

адам тәрбиесі мен рухани дамуы үшін өзектілігін жоғалтқан жоқ.

Абай Құнанбайұлының 180 жылдық мерейтойы аясында елімізде және шетелде бірқатар іс-шаралар ұйымдастырылуда. Олардың қатарында ғылыми-практикалық конференциялар, көрмелер, шығармашылық байқаулар, кітаптар мен аудармалар шығару секілді мәдени-танымдық жобалар бар. Бұл шаралар ұлы ойшылдың мұрасын кеңінен насихаттауға және жас ұрпақтың санасында рухани құндылықтарды қалыптастыруға бағытталған.

Абай Құнанбайұлының 180 жылдық мерейтойы – Қазақстанның мәдени, рухани және тарихи өміріндегі маңызды оқиға. Абайдың өсиеттері мен идеялары бүгінгі күні де өз маңызын жоғалтқан жоқ. Сондықтан ұлы ақынның мұрасын зерделеу, сақтау және насихаттау – әрбір азаматтың борышы.

Ж.БОСТАНДЫҚҰЛЫ,
Қазалы аудандық сотының судьясы

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕС- ҚОҒАМ ТАЛАБЫ

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлық мәселесі негізгі проблемалармен қатар өткір тұр. Сыбайлас жемқорлық-бұл үнемі мұқият зерделеуді, жүйелі көзқарасты, кешенді және жедел қарсылықты қажет ететін қазіргі қоғамның жағымсыз құбылысы. Еліміздегі сыбайлас жемқорлықтың деңгейі мен ауқымы экономикалық дамуды тежейді, инвестициялық ахуалға теріс әсер етеді және еліміздің имиджін төмендетеді.

Қазіргі әлемде сыбайлас жемқорлық кез-келген қоғамда, кез-келген мемлекетте орын алады. Оның мүлдем жоқтығын айта алатын елдер жоқ.

Әлемнің барлық мемлекеттері сыбайлас жемқорлыққа тап болады. Сонымен қатар, қазіргі жағдайда сыбайлас жемқорлық біртіндеп мемлекетішілік проблемадан жаһандық проблемаға айналууда. Қазір барлық елдер, соның ішінде ең озық елдер, жаңа сын-қатерлерді еске-

ре отырып, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің өз үлгілерін қайта қарауда, сыбайлас жемқорлық үшін жауапкершілікті қатаңдату туралы жаңа заңдар мен нормаларды қабылдауда.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері жыл сайын Мемлекет басшысының Қазақстан халқына Жолдауында жарияланады. 2023 жылғы 1 қыркүйекте Президент өзінің "Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты" Жолдауында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға барлық бағыттар бойынша жаңа серпін беру қажеттігін атап өтті. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте әрекетсіздік азаматтардың наразылық сезімдері мен құқықтық нигилизмнің өсуіне әкеледі.

Біздің мемлекет сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және болдырмау бойынша мақсатты жұмыс жүргізуде.

Біздің елімізде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске жалпы мемлекеттік

мәртебе берілгендіктен, сыбайлас жемқорлық көріністерінің жолын кесу және шектеу бойынша қоғамдық және саяси күштермен бірлесіп үлкен жұмыс жүргізілуде.

Сыбайлас жемқорлықпен күресудің маңызды әдістерінің бірі-моральдық тарап үлкен рөл атқаратын заңды сақтау. Өйткені, сауатты адам заңдарды бұзбайды. Жалпы айтқандай, егер сіз әлемді өзгерткіңіз келсе, өзіңізді өзгертіңіз. Бұдан шығатыны, егер әрбір азамат әрқашан өзінен бастаса, мысалы, өз міндеттерін адал және әділ орындаса, онда сыбайлас жемқорлық азаяды.

Осылайша, сыбайлас жемқорлықты жою үшін бүкіл қоғам күресуге тиіс. Сонда ғана біздің еліміз сыбайлас жемқорлық жоқ әлемдегі мемлекеттердің біріне айналады.

Б.ЖҮСІПОВ,
Аудандық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің сектор меңгерушісі

ҚАЗЫНАШЫЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ–СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ ҚҰРАЛЫ

Сыбайлас жемқорлық-мемлекеттік қаржы жүйесінің тұрақтылығы мен тиімділігіне үлкен қауіп төндіретін күрделі мәселе. Әсіресе, мемлекеттік инвестициялық жобаларды жүзеге асыру кезінде бюджет қаражатының тиімсіз жұмсалыуының қаупі жоғары. Осыған байланысты Қазақстанда қазынашылық сүйемелдеу тетігі енгізіліп, мемлекеттік қаражаттың ашық әрі мақсатты пайдалануын қамтамасыз ету арқылы сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендетудің маңызды құралына айналды.

Қазынашылық сүйемелдеу-құрылыспен байланысты бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыруға бөлінген қаражаттың нысаналы пайдаланылуына ағымдағы бақылауды жүзеге асыру, қолма-қол ақшаны бақылау шоттары арқылы төлемдер жүргізудің барлық кезеңдерінде бюджеттік инвестициялық жо-

баныіске асыруға қатысушылар – бас мердігер мен қосалқы мердігердің салықтарды және бюджетке төленетін басқа да төлемдерді төлеуінің толықтығын қамтамасыз ету жөніндегі қызмет.

Қазынашылық сүйемелдеу барысында қазынашылықтың аумақтық бөлімшелерінде бас мердігер мен қосалқы мердігерге арнайы қазынашылық сүйемелдеу шоты ашылады. Қазынашылық сүйемелдеу шоты 2025 жылға дейін сметалық құжаттамаға сәйкес сметалық құны екі миллиард теңгеден асатын құрылыспен байланысты бюджеттік инвестициялық жобаларға қатысты қолданылса, 2025 жылдың 1 қаңтарынан бастап бұл сома бір миллиард теңгені құрайды. Осы шот арқылы барлық қаржы операциялары жүзеге асады. Жобаның қаржыландырылуына қатысты барлық төлемдер тек Қазынашылықтың аумақтық

бөлімшелерінде іске асырылады. Бұл өз кезегінде бюджеттік қаражаттың ашықтығы мен есептілігіне, мемлекет қаржысының дұрыс және мақсатты жұмсалыуын, салықтарды және бюджетке төленетін басқа да төлемдердің уақытылы және толық төленуін қамтамасыз етеді. Сондай-ақ, сыбайлас жемқорлықтың алдын алып, мемлекет қаражаттарының ысырап болуына жол берілмейді.

Қазалы аудандық қазынашылық басқармасында 2024 жылдың қыркүйек айында «Қазалы ауданының Ақтан батыр, Жанқожа батыр, Бекарыстан би, «Майдакөл», Ү. Түктібаев елді мекендеріне тартылатын газ құбырын салу» жұмыс жобасы бойынша бас мердігер «Отау-Строй» ЖШС-не және 2025 жылы қаңтар айында «Қазалы ауданы» Әйтеке би кентінен ПС-35/10 кВ қосалқы стансасының құрылысы» жұмыс жоба-

сы бойынша бас мердігер «Энергомера» ЖШС-не қазынашылық сүйемелдеу шоты ашылды. Кәзіргі таңда осы екі бас мердігердің жобаның қаржыландырылуына қатысты барлық төлемдері «Қазынашылық-клиент» ақпараттық жүйесі арқылы өткізіледі.

Қазынашылық сүйемелдеу — бұл мемлекеттік қаржы ресурстарын тиімді және әділетті пайдалануға бағытталған маңызды құрал. Бұл жүйе мемлекет үшін де, жобаға қатысушы ұйымдар үшін де сенімді әрі тиімді қаржылық басқару тетігін ұсынады. Алдағы уақытта да бұл тәжірибе мемлекеттік қаржы жүйесінің ашықтығын арттыруға, сыбайлас жемқорлықтың алдын алуда маңызды рөл атқарады.

Г.МҮБЕРЕКОВА,
Қазалы аудандық қазынашылық басқармасының бас қазынашысы

АВТОКӨЛІКТЕГІ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАТАҢ САҚТАЙЫҚ!

Автокөліктерде өрттің пайда болуының себептері: қосымша жабдықтарды (дабыл, тұманға қарсы фаралар, радио, ішкі тюнинг, тағы басқа) көлікке сапасыз орнату салдарынан электр сымдарына шамадан тыс күш түсу, қатып қалған қозғалтқышты қыздыру үшін дәнекерлеу және басқа да ашық от көздерін пайдалану; электр газдәнекерлеу жұмыстарын жүргізу кезінде отты абайсыз пайдалану; автокөлікте темекі тартқан кезде; автокөлік жабдықтарының дұрыс қондырылмауы немесе істен шығуы нәтижесінде өрт кенеттен үлкен апатқа айналуы мүмкін. Ол әсіресе қозғалыс кезінде, отқа оттегі ағыны шектелмеген кезде аса қауіпті болып келеді: оттегінің есебінен жану өршіп, алаңы ұлғая береді.

Көлікте пайда болатын өрттің көп жағдайда алдын алуға немесе пайда болу қаупін азайтуға болады. Ол үшін автокөліктің техникалық жағдайын үнемі тексеріп отыру керек.

Өрт пайда болған жағдайда жүргізушілер келесі шараларды қолдануы қажет:

1. Үрейге бой алдырмау;
2. Автокөлікті тоқтатып, қозғалтқышты сөндіру;
3. Автокөліктен шығып, жолаушыларды түсіру, олардың қауіпсіз қашықтыққа (кем дегенде 10 метр) кеткеніне көз жеткізу. Сондай-ақ 101 немесе 112 телефон нөмірлеріне қоңырау шалуды ұмытпау;
4. Егер де жану басталу және көңірсу сатысында болса – өрт сөндіргіштің көмегімен өртті өз бетінше сөндіріп көру. Оттегінің түспеуін қамтамасыз етуге тырысу қажет. Ол үшін тығыз киімдерді пайдалануға болады;

5. Егер өрт мотор бөлімінде басталса және қандай сатыда екені белгісіз болса, капотты ашудың қажеті жоқ. Өрт сөндіру кезінде таза ауа бермес үшін капоттың қақпағын аспаған дұрыс. Қақпақта сәл ғана саңылау беріп, өрт сөндіргіштің басын жанып жатқан жерге бағыттау керек;

6. Егер өрт салонда басталса, терезелерді және есікті қажетінсіз ашпау. Оттегі жетіспеуіне байланысты өрт сөніп, ыдырау сатысына көшуі мүмкін;

7. Үлкен көлемді өртті өз бетінше сөндіруге әрекет жасамау;

8. Өртті жою мүмкін болмаған жағдайда, көліктен алысырақ қауіпсіз қашықтыққа (кем дегенде 10 метр) кету керек, себебі жанар май бағи жарылуы мүмкін.

Сонымен қатар автокөліктегі өрттерді сөндіру үшін оларды қолөрт сөндіргіштерімен қамтамасыз еткен жөн. Жеңіл автокөліктерді ОП-5 немесе ОУ-3 типті өрт сөндіргіштермен қамтамасыз етуге кеңес береміз. Оны сатып алысымен автокөлікке оңай алынатын жерге бекітіп қою қажет. Оларды автокөлікте қатты ыстық пен өте төмен температурада қалдырмауға тырысыңыз және өрт сөндіргіштің манометрі жасыл деңгейде тұруын үнемі қадағалап жүріңіз және қолдану туралы нұсқаулығын мұқият оқып шығыңыз. Сіздің өміріңіз бәрінен де маңызды екенін және өз қауіпсіздігіңізді үнемдеуге болмайтынын естен шығармаңыз!

**Қазалы ауданының
Төтенше жағдайлар бөлімі**

ШӘКІРТ ЖЕТІСТІГІ-ҰСТАЗ МЕРЕЙІ

Мирамкүл Әйімбет Қызылорда қаласындағы Қорқыт ата атындағы университетті бітірген соң №216 орта білім ордасында жұмысқа орналасты. Өз мамандығын сүйетін ол ізденумен үйретуден жалыққан емес. Өз білгенін шәкірттеріне мейлінше

түсінікті етіп жеткізді.

Көптеген шәкірттері аудандық, республикалық байқаулардың жүлдегері атанды.

2025 жылдың 28 наурызында Мәдениет үйлері мен клуб кәсіпорындарының үйірме жұмыстарын жандандыру, шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру аясында «Үйірме-өнер баспалдағы» атты аудандық өнер байқауы өткізілді. Осы байқауға 3 «В» сынып оқушысы Елеусіз Наурызхан қатысып, ән жанры бойынша II-орын диплом иеленді. «Домбыра» жанры бойынша 7 сынып оқушысы Сағат Нұрасыл қатысып, диплом иеленді.

Ұстаз шәкіртімен мақтанады. Біз шәкіртінің жанына нұр құйып, өнер сахнасында жол ашып жүрген Мирамкүл апайға ата-аналық алғысымызды жеткізіп, зор денсаулық, қажымас қайрат және шығармашылық табыс тілейміз.

**Әлия ҚАЛЫБАЕВА,
Бастауыш
сынып мұғалімі**

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАНЫҢ САПАСЫ ЖӘНЕ ЖҮРГІЗІЛГЕН МОНИТОРИНГ НӘТИЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ

Атмосфералық ауаның сапасы – қоршаған орта мен тұрғындардың денсаулығына әсер ететін маңызды факторлардың бірі. Қазалы ауданында атмосфералық ауаның жағдайын тұрақты бақылау және оны жақсартуға бағытталған шаралар жүзеге асырылуда.

А т м о с ф е р а л ы қ ауаның ластануы табиғи және антропогендік факторларға байланысты. Табиғи ф а к т о р л а р ғ а жанартаудың атқылауы, шаңды дауылдар, орман өрттері жатады. Ал, антропогендік факторлар адам әрекетінен туындайды және олар ластанудың негізгі көзі болып табылады. Сол сияқты Қазалы ауданы бойынша көлік қозғалысы көп болатын орындар, өндірістік нысандар, көмір түсіру қоймалары және т.б. ны-

сандардан 2024 жылы атмосфералық ауаға «Ұлттық сараптама орталығы» Қазалы аудандық бөлімшесі мамандарымен 960 өлшемдер жүргізіліп, с ә й к е с с і з д і к т е р анықталмаған.

Қазалы ауданында атмосфералық ауаның сапасы жыл бойы тұрақты қадағалануда. Ластану деңгейін төмендету бойынша кешенді шаралар қабылдануда, бұл тұрғындардың өмір сүру сапасын жақсартуға және қоршаған ортаға зиянды әсерді азайтуға ықпал етеді.

Атмосфералық ауа сапасы жөніндегі осындай мониторинг пен шаралар халықтың денсаулығы мен қоршаған орта қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін маңызды. Ауаның сапасы қазіргі таңда әлем бойынша басты экологиялық мәселелердің бірі бо-

лып отыр. Өнеркәсіптің қарқынды дамуы, көлік қозғалысының көбеюі, табиғи ресурстардың тиімсіз пайдаланылуы және басқа да антропогендік әсерлер атмосфералық ауаның ластануына әкеліп соғады.

Атмосфералық ауа сапасын жақсарту – қазіргі ұрпақтың ғана емес, болашақтың да денсаулығы мен экологиялық тұрақтылығын сақтау үшін маңызды. Табиғатты қорғау шараларын жүйелі түрде жүзеге асыра отырып, қауіпсіз орта қалыптастыра аламыз. Бұл әрбір адамның, әрбір қоғамның жауапкершілігі.

**Гульвира
МДУАРОВА,
Қазалы аудандық
санитариялық-
эпидемиологиялық
бақылау
басқармасының
бөлім басшысы**

Меншік иесі: «ТҰРАН-ҚАЗАЛЫ»
жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

ДИРЕКТОР
Нұрбол ӘЛМӘМБЕТОВ

БАС РЕДАКТОР
Раушанбек СЕЙТЕНОВ

Газет Қазақстан
Республикасының Ақпарат
Министрлігінде 2004 жылғы
15 наурызда тіркеліп, №4801-г
куәлігі берілген

Газет аптасына екі рет: сәрсенбі және сенбі күндері шығады.
Газет «Тұран-Қазалы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің баспаханасында компьютермен теріліп, беттеліп, офсеттік тәсілмен басылды.

Редакция мен баспахананың мекен-жайы: 120400, Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті, Қ.Пірімов көшесі, №14 үй.

Телефондар: директор - 2-17-49, бас редактор - 2-47-77, бухгалтер -2-60-94, факс 8 (724-38)2-17-49.

Тарату аумағы: Қызылорда облысы.

Газет табыс етілмесе, 2-13-91 телефонына хабарласуға болады.

Жариялымдар газеттің түпкілікті көзқарасын білдірмейді. Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

E-MAIL: tooturankazaly@mail.ru

Таралымы 11227 дана.